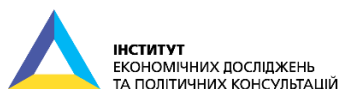

Нове щомісячне опитування підприємств

Бізнес під час війни: Київська область

Грудень 2022

Виконавець проекту:

Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Партнер дослідження:

Київська обласна державна адміністрація

Фінансова підтримка:

Проект реалізується за фінансової підтримки Європейського Союзу

Міжнародний фонд «Відродження»

Atlas Network

Автори звіту:

Оксана Кузяків, виконавча директорка ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», керівниця проекту «Підтримка Громадської ініціативи «За чесну та прозору митницю»

Євген Ангел, старший науковий співробітник ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Анастасія Гулік, наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Ірина Федець, старша наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Публікацію підготовлено в рамках проекту «За чесну та прозору митницю», який фінансується Європейським Союзом та співфінансується МБФ «Відродження» та благодійним фондом ATLAS Network (США). Її зміст є виключною відповідальністю ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу, МФ «Відродження» чи ATLAS Network.

ГО «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ»

01054 Київ, Україна, вул. Рейтарська 8/5-А,

тел.: +38(044) 278-63-42; +38 (044) 278-63-60; факс: +38(044) 278-63-36

institute@ier.kyiv.uawww.ier.com.ua[Facebook ІЕД](#)[Facebook За чесну та прозору митницю](#)[Телеграм-канал «Чесна митниця»](#)

ПРО ОПИТУВАННЯ

Шановні пані та панове, представляємо вашій увазі спеціальний звіт «Бізнес під час війни: Київська область» за результатами Нового щомісячного опитування підприємств.

Звіт підготовлено спільно з Департаментом економіки та цифровізації Київської обласної державної адміністрації.

Потреба у вичерпній інформації про економічну ситуацію є важливою для економічної політики під час війни. Для швидкого збору інформації про поточний стан економіки на рівні підприємства Інститут економічних досліджень та політичних консультацій проводитиме щомісячне опитування підприємств із застосуванням підходу кон'юнктурних досліджень (або Business Tendency Survey). Методологію розроблено для оцінки ситуації з «базового рівня» — суджень та очікувань основних економічних агентів — підприємців та керівників підприємств.

Щомісячне опитування керівників підприємств відбувається в рамках зміни дії проекту «За чесну та прозору митницю», який фінансується Європейським Союзом та співфінансується МБФ «Відродження» та благодійним фондом ATLAS Network (США). Щомісячні тенденції буде презентовано в таких звітах, як цей. Щоквартальні тенденції будуть оприлюднюватися й надалі у звітах «Ділова думка: промисловість», які випускає ІЕД із липня 2002 року.

При формуванні панельної вибірки використано аналітичну систему YouControl (<https://youcontrol.com.ua/>).

Зміст

ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	4
ОСНОВНЕ	4
ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА КОН'ЮНКТУРИ	4
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	4
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В ПОРІВНЯННІ З АНАЛОГІЧНИМ	5
ПЕРІОДОМ МИНУЛОГО РОКУ	5
ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У НАСТУПНІ ДВА РОКИ.....	5
ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	6
ВИРОБНИЦТВО.....	6
ПОПИТ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ.....	7
ЗАБОРГОВАНOSTІ	7
ЗАЙНЯТІСТЬ.....	8
СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ.....	9
ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	9
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА	10
ВПЛИВ ВІДКЛЮЧЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ	11
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	12
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА	13
Оцінка державної політики з підтримки бізнесу.....	13
ВИБІРКА	14
Додаток 1. Результати опитування в цифрах	15

ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Бізнес Київської області під час війни

ОСНОВНЕ

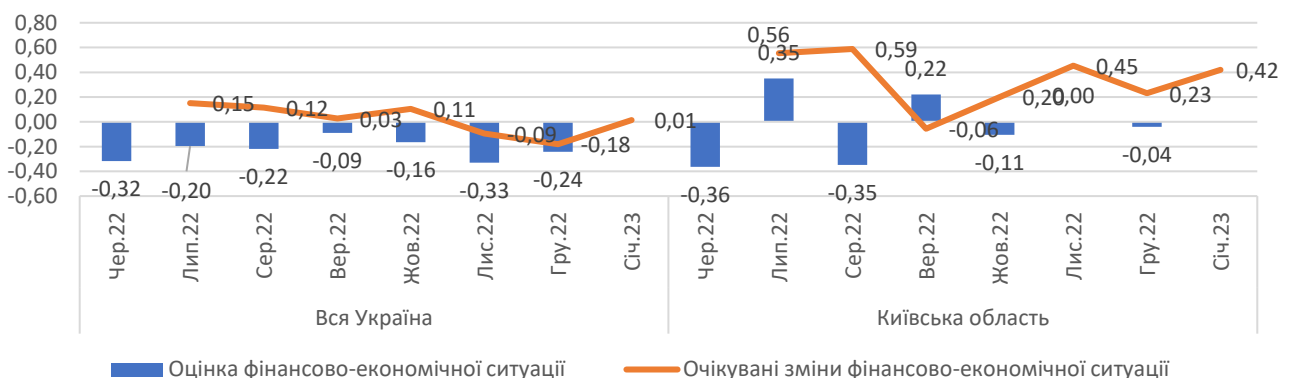
Підприємці Київської області погіршили свої оцінки фінансово-економічної ситуації на підприємстві та загальноекономічного середовища. Водночас, прогнози на півроку є оптимістичними. У дворічній перспективі рівень невизначеності серед підприємців регіону зріс. Підприємці Київщини, на відміну від загальноукраїнських показників, дають більше песимістичні прогнози щодо зростання виробництва та продажів. В області також спостерігається пришвидшення темпів скорочення кількості працівників. Бізнес області скорочував обсяги експорту, але не припиняв експортної діяльності. Через відключення електропостачання підприємства області втратили 18% робочого часу. Однак підприємства регіону активно змінювали графік роботи, встановлювали незалежні джерела енергопостачання та змінювали виробничі процеси, щоб впоратися з відключеннями.

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА КОН'ЮНКТУРИ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

- В Київській області оцінки фінансово-економічної ситуації на підприємствах незначним чином погіршилися у порівнянні з листопадом. Індекс поточної фінансово-економічної ситуації зменшився з нуля до -0,04 (тоді як в середньому по країні показник збільшився із -0,33 до -0,24). В грудні серед підприємців Київської області збільшилась як частка тих, хто негативно оцінює фінансово-економічну ситуацію (з нуля до 12%), так і частка тих, хто дає позитивні оцінки (з нуля до 8%). Водночас, зі 100% до 80% зменшилась частка тих, хто вважає середовище задовільним. Для порівняння на рівні країни, частка позитивних оцінок майже не змінилася – 4,8% (було 4,0%), а негативних – зменшилася з 37,2% до 31,4%.

Рис. 1. Фінансово-економічна ситуація на підприємстві зараз і очікування на 6 місяців, індекси

- В Київській області суттєво покращилася оцінка очікуваних змін фінансово-економічної ситуації. Значення індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві збільшилось для області майже вдвічі, з 0,23 до 0,42 (на рівні країни з -0,18 до 0,01). При цьому збільшились як частка «песимістів» (з нуля до 15,8%), так і частка «оптимістів» (із 3,1% до 57,9%). У Київській області відсоток «оптимістів» значно перевищує «песимістів». Тоді як на рівні країни ці показники є приблизно однаковими. У загальноукраїнському вимірі відсоток тих, хто очікує погіршення зменшився із 30,9% до 22,8%, відсоток тих, хто очікує покращення збільшився із 13,8% до 22,1%.
- Серед підприємств області, як і загалом по Україні, спостерігається зменшення рівня невизначеності щодо фінансово-економічної ситуації. Частка тих, хто не зміг дати прогноз на наступні півроку, зменшилась із 31,8% до 28,6% (в цілому по країні – з 43,8% до 42,1%).

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В ПОРІВНЯННІ З АНАЛОГІЧНИМ ПЕРІОДОМ МИНУЛОГО РОКУ

- **Порівняння фінансово-економічної ситуації з аналогічним періодом минулого року значно погіршилися.** У грудні, як і в листопаді, жоден з підприємців Київщини не вважає, що ситуація змінилась на краще (на рівні показник 2,7%). При цьому із 61,5% до 84,2% зросла частка підприємців, які почувають себе гірше (загалом по Україні показник зріс із 70,4% до 77,1%). Водночас, більш ніж вдвічі (із 38,5% до 15,8%) скоротилась частка підприємців Київщини, які не відчують змін в порівнянні з минулим роком (по Україні частка зменшилась із 27,1% до 20,2%).

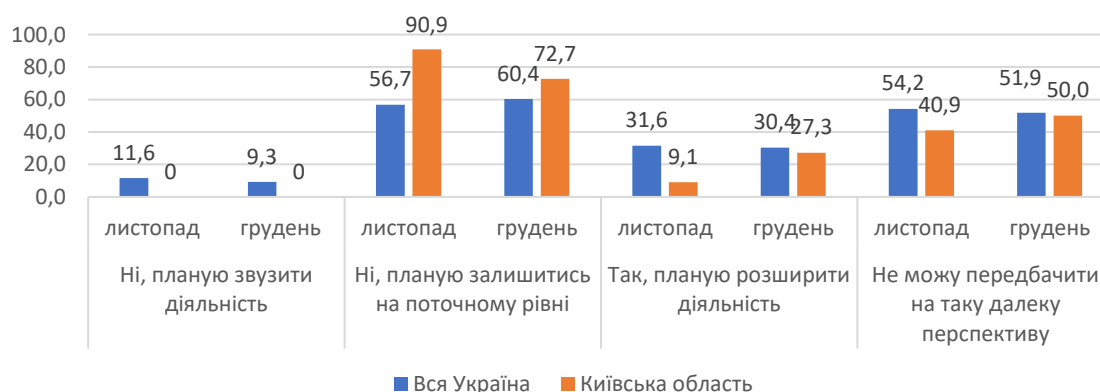
Рис. 2. Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства у поточному місяці, порівняно із аналогічним періодом минулого 2021 року?, % опитаних

ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У НАСТУПНІ ДВА РОКИ

- **В регіоні зросла частка підприємців, які планують розширити діяльність у найближчі два роки за рахунок зменшення частки тих, хто не планує змін.** Частка «оптимістів», які планують розширювати діяльність, збільшилась із 9,1% до 27,3%. Водночас частка тих, хто планує звужувати діяльність як і минулого місяця дорівнює нулю. Частка тих, хто не планує змін на наступні два роки зменшилась із 90,9% до 72,7%. Це дещо відрізняється від загальноукраїнських показників, де збільшилась частка підприємців, що не планують змін, із 56,7% до 60,4%, а частка тих, хто не планує змін залишилась майже без змін та становить 30,4% (було 31,6%). При цьому, загалом по Україні із 11,6% до 9,3% зменшилась частка тих, хто планує звужувати діяльність. **Рівень невизначеності у довгостроковій перспективі по області збільшився, на відміну від загальноукраїнського показника.** Показник Київської області збільшився із 40,9% до 51,9%, тоді як загальноукраїнський показник зменшився із 54,2% до 51,9%.

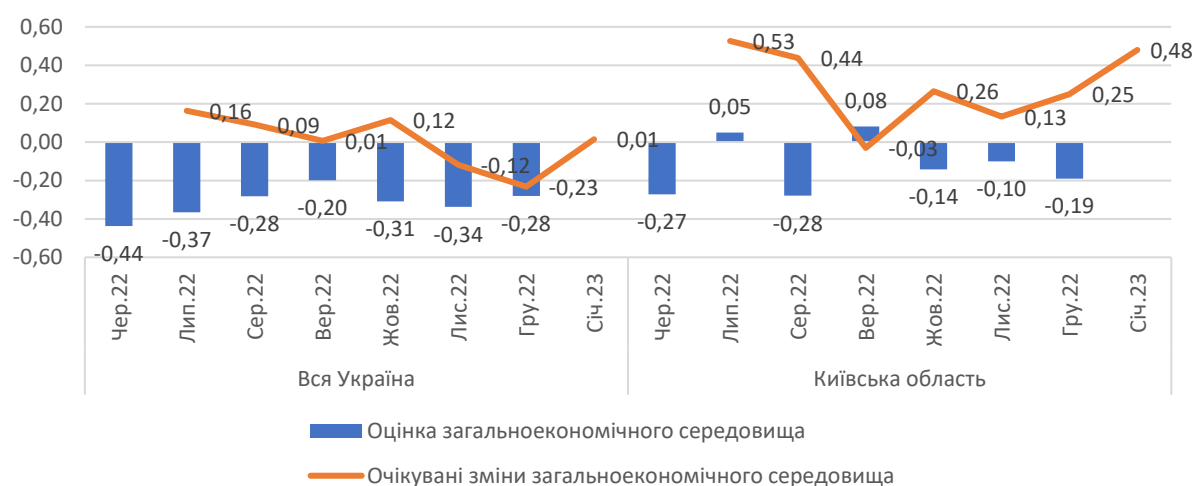
Рис. 3. Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?, % опитаних

ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

- **В області погіршилися оцінки стану загальнооекономічного середовища – відповідний індекс знизився із -0,10 до -0,19.** Частка оптимістів у Київській області збільшилась із 5,0% до 7,7%, водночас, із 15,0% до 26,9% збільшилась частка тих, хто негативно оцінює загальнооекономічне середовище. Із 80,0% до 65,4% зменшилась частка тих, хто дає задовільні оцінки. На рівні країни негативні оцінки зменшились із 37,7% до 34,2%, а позитивні збільшились із 2% до 3,2%. Загальноукраїнський індекс при цьому збільшився із -0,34 до -0,28.
- **Прогнози підприємців Київщини щодо піврічних перспектив зростають другий місяць поспіль.** Індекс очікуваних змін загальнооекономічного середовища зріс із 0,25 до 0,48 (на рівні країни збільшення із -0,23 до 0,01). Частка «оптимістів» у Київській області збільшилась із 25,0% до 61,9%, а частка «песимістів» – збільшилась з нуля до 14,3%. Таким чином, **серед підприємців Київщини, більше половини підприємців мають позитивні очікування**, тоді як на рівні країни рівень песимістів та оптимістів є однаковим та становить 23,3%.
- **В обласні істотно зменшився рівень невизначеності щодо загальнооекономічного середовища.** Відсоток тих, хто не зміг дати прогноз на майбутні пів року зменшився із 40,9% до 25,0% (в цілому по Україні показник зменшився менш суттєво, із 47,7% до 43,4%).

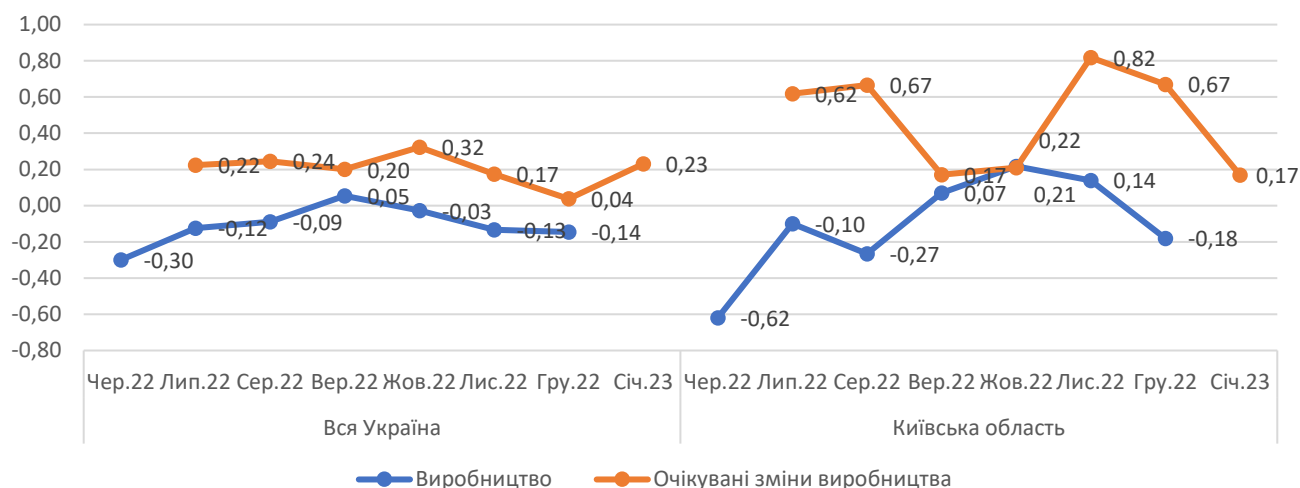
Рис. 4. Загальнооекономічне середовище зараз та очікування на 6 місяців, індекси

ВИРОБНИЦТВО

- **В грудні підприємці Київської області скорочували виробництво.** В результаті чого, *індекс змін виробництва* у грудні для Київської області зменшився з 0,14 до -0,18. Частка підприємств, які збільшували обсяги виробництва, зменшилась із 27,3% до 17,9%. Для порівняння, на рівні країни відсоток підприємців, які збільшували обсяги зріс із 8,3% до 14,0%. Водночас, більш ніж вдвічі, із 13,6% до 35,7% зросла частка тих, хто зменшував обсяги виробництва (по Україні цей показник збільшився із 23,5% до 32,2%). В результаті *Індекс змін виробництва* загалом по Україні залишився майже без змін та становить -0,14 (було -0,13).
- **Підприємці Київщини дають більш песимістичні прогнози щодо перспектив виробництва ніж.** Індекс очікуваних змін виробництва для Київської області зменшився із 0,67 до 0,17, тоді як загальноукраїнський показник зріс із 0,04 до 0,23. Частка «оптимістів» при цьому зменшилась майже вдвічі, із 66,7% до 37,5%. Водночас з нуля до 20,8% зросла частка тих, хто очікує зменшення обсягів виробництва.

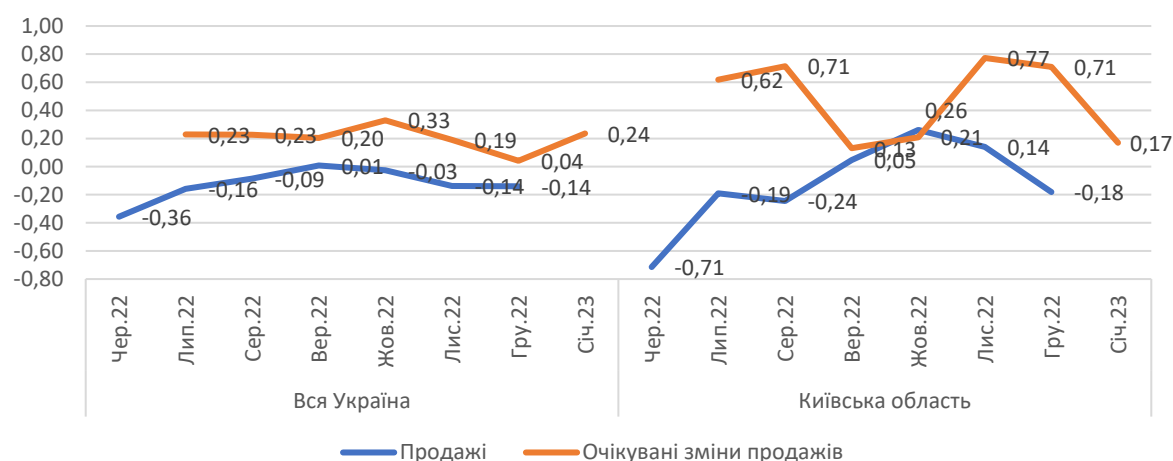
Рис. 5. Індекс змін виробництва

ПОПИТ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

- Підприємства Київської області відчувають значне зменшення попиту, хоча на рівні України змін не відбулось.** Значення *індексу змін продажів* для Київської області зменшилось з 0,14 до -0,18 (тоді як для України в цілому показник як і листопаді становить -0,14). При цьому зменшилась частка підприємців області, які нарощували продажі – з 31,8% до 21,4%. Також вдвічі збільшилась частка підприємців, що зменшували обсяги продажів, із 18,2% до 39,3%.
- Прогнози підприємців області щодо зростання обсягів продажів також не надто оптимістичні.** *Індекс очікуваних змін обсягів продажів* для Київської області зменшився із 0,71 до 0,17, тоді як загальноукраїнський показник збільшився із 0,04 до 0,24. Зокрема очікують збільшення обсягів продажів лише 37,5% підприємств (було 71,4%) та з нуля до 20,8% збільшилась частка тих, хто очікує на зменшення продажів.

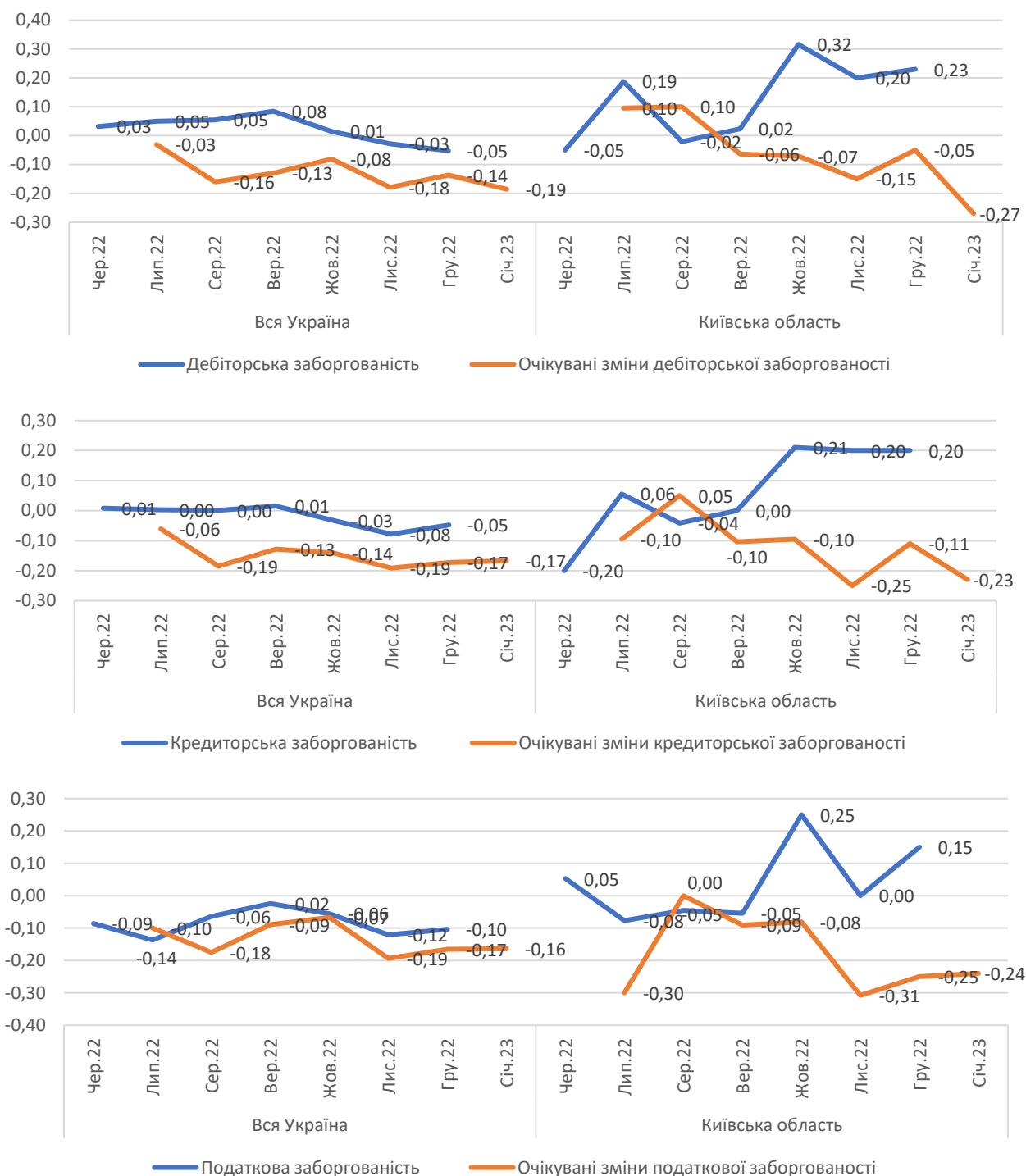
Рис. 6. Індекс змін продажів

ЗАБОРГОВАНOSTІ

- У грудні, у Київській області не спостерігалось значних змін із накопиченням дебіторської та кредиторської заборгованості, водночас, індекс податкової заборгованості істотно зріс.** При цьому, щодо загальноукраїнських показників не зафіксовано істотних зрушень. В перспективі на три місяці, на відміну від загальноукраїнських показників, де не очікується значних змін, підприємці Київщини очікують зменшення кредиторської та дебіторської заборгованостей.

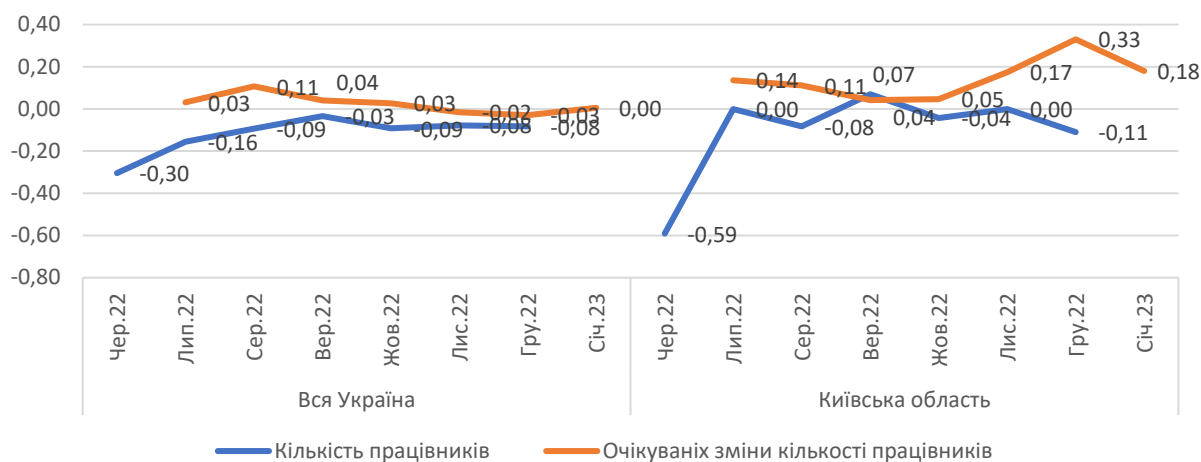
Рис. 7. Індекси змін заборгованостей

ЗАЙНЯТІСТЬ

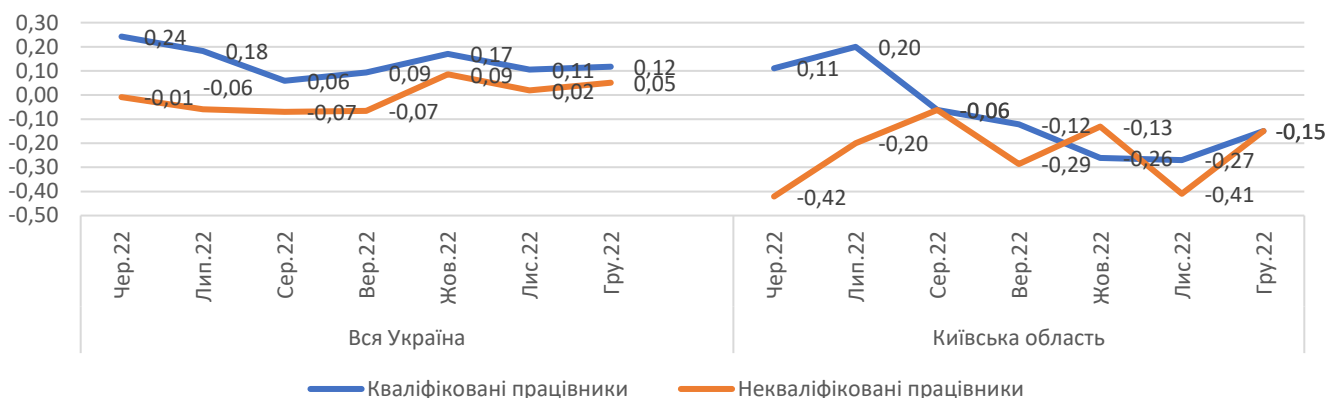
- В грудні темпи скорочення зайнятості в області прискорились. У грудні порівняно до листопада темпи скорочення зайнятості на Київщині істотно прискорились (індекс зменшився з нуля до -0,11) що означає переважання частки тих, хто зменшував кількість працівників (14,3%) над тими, хто їх збільшував (3,6%), Водночас, у загальноукраїнському вимірі індекс третій місяць поспіль залишається практично без змін та становить -0,08.

Рис. 8. Індекс змін кількості працівників

- У перспективі на три місяці очікується подальше скорочення кількості працюючих для Київської області на фоні стабілізації ситуації загалом по Україні. Індекс очікуваних змін кількості працівників для Київської області зменшився з 0,33 до 0,18 (на рівні країни зменшився із -0,02 до -0,03).
- У Київській області збільшилися труднощі як з пошуком кваліфікованих, так і некваліфікованих працівників. Водночас загалом по Україні не зафіксовано різких змін обох показників. Індекс пошуку кваліфікованих працівників для Київської області збільшився із -0,27 до -0,15 (загальноукраїнський показник змінився незначним чином, збільшившись із 0,11 до 0,12). Індекс пошуку некваліфікованих працівників для Київської області збільшився із -0,41 до 0,15 (загальноукраїнський показник збільшився із 0,02 до 0,05).

Рис. 9. Індекс змін працівників (кваліфіковані/некваліфіковані працівники)

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ

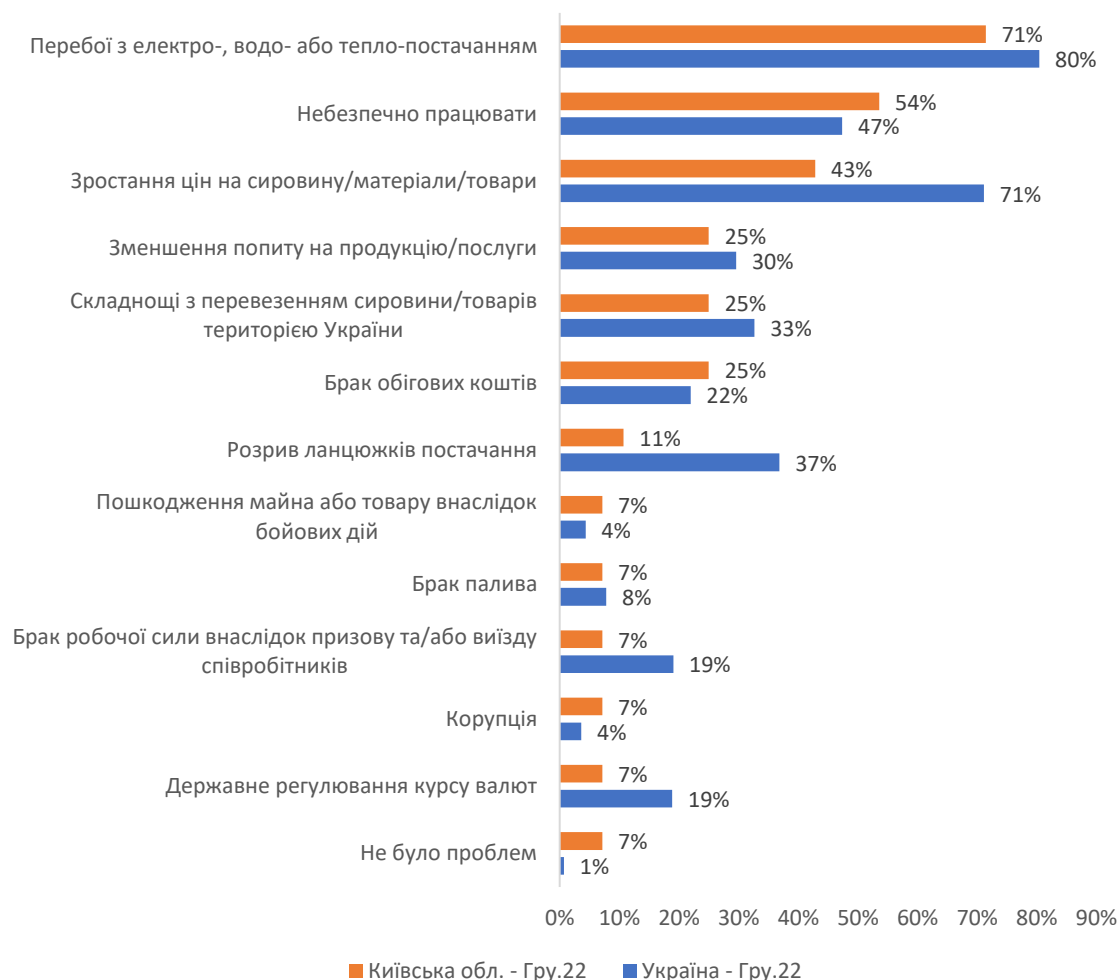
ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Проблеми з електропостачанням, спричинені російським ракетним терором, продовжують перешкоджати бізнесу в усій Україні і, зокрема, у Київській області. Як і для опитаних підприємств в загальному в усіх областях, де пройшло це опитування, у грудні 2022 року **перебої з електро-, водо- або тепло-постачанням** стали основною перешкодою для діяльності підприємств Київщини.

На цю проблему вказали 71% опитаних підприємств області, що дещо менше, ніж у всіх областях, охоплених опитуванням, загалом: 80%.

Водночас, масовані ракетні атаки росії створюють постійну небезпеку для роботи підприємств. У грудні 2022 року це стало другою за значенням перешкодою для бізнесу у Київській області: 54% місцевих підприємств сказали, що працювати небезпечно. Це дещо більше, ніж в середньому у вибірці (47%).

Рис. 10. Найважливіші проблеми для опитаного бізнесу, грудень 2022 (% опитаних)¹

Третє місце у рейтингу проблем для підприємств Київської області зайняла проблема **зростання цін на сировину чи матеріали**. З нею у грудні зіштовхнулися 43% підприємств області. Це, однак, менше, ніж в середньому у всіх областях, де пройшло опитування: ту ця частка склала 71%.

Четверте місце у рейтингу перешкод у Київській області розділили такі проблеми як **зменшення попиту на продукцію або послуги підприємств, складнощі з перевезенням сировини чи товарів територією України та брак обігових коштів**. Кожна з цих проблем турбує по 25% місцевих підприємств. Ці частки незначно відрізняються від відповідних часток у загальній вибірці.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА

В грудні ситуація в Київській області була дещо гірша від ситуації по країні: лише 36% підприємств регіону працювали на майже повну, повну або навіть вищу потужність порівняно з довоєнним періодом (на рівні країни 47%). Таким чином ситуація в регіоні погіршилася порівняно з листопадом, коли відповідний показник становив 50% для області (47% для країни). В грудні в області були відсутні підприємства, які працювали б на 100% та більше (9% в листопаді). Також знизилася частка підприємств, які працювали

¹ Сума відповідей може перевищувати 100 відсотків, оскільки респонденти мали можливість вибрати декілька варіантів.

майже на повну потужність – з 41% листопаді до 36% в грудні. Такі негативні зміни можуть бути спричинені відключеннями електропостачання в регіоні (див. розділ *Вплив відключень електропостачання*).

В Київській області серед опитаних знову не було зафіксовано жодного респондента, який би повідомив про зупинку роботи підприємства (3% по Україні). 11% підприємств Київщини працювали на рівні меншому ніж 25% від довоєнних виробничих потужностей (5% на рівні країни). Також 11% підприємств регіону працюють на 25%-49% порівняно з довоєнним рівнем виробництва (16% показник всієї країни).

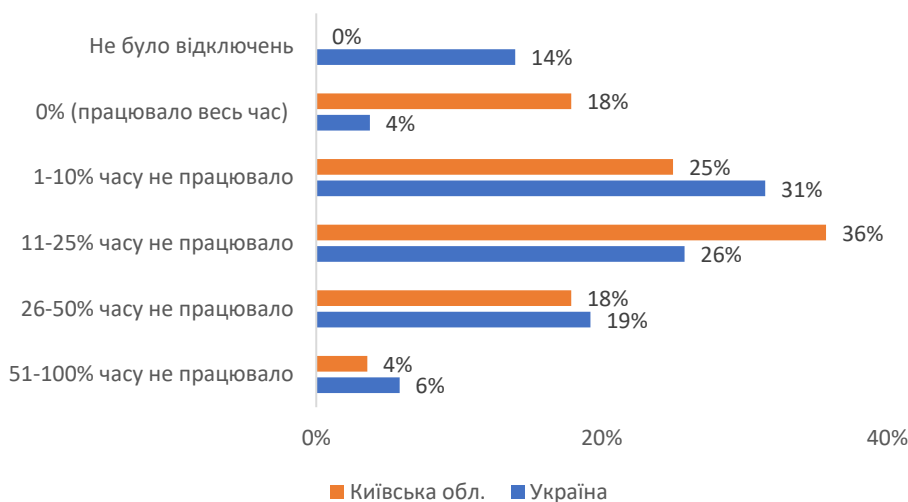
Рис. 11. Вплив війни на роботу підприємств, жовтень 2022 року (% опитаних)

ВПЛИВ ВІДКЛЮЧЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

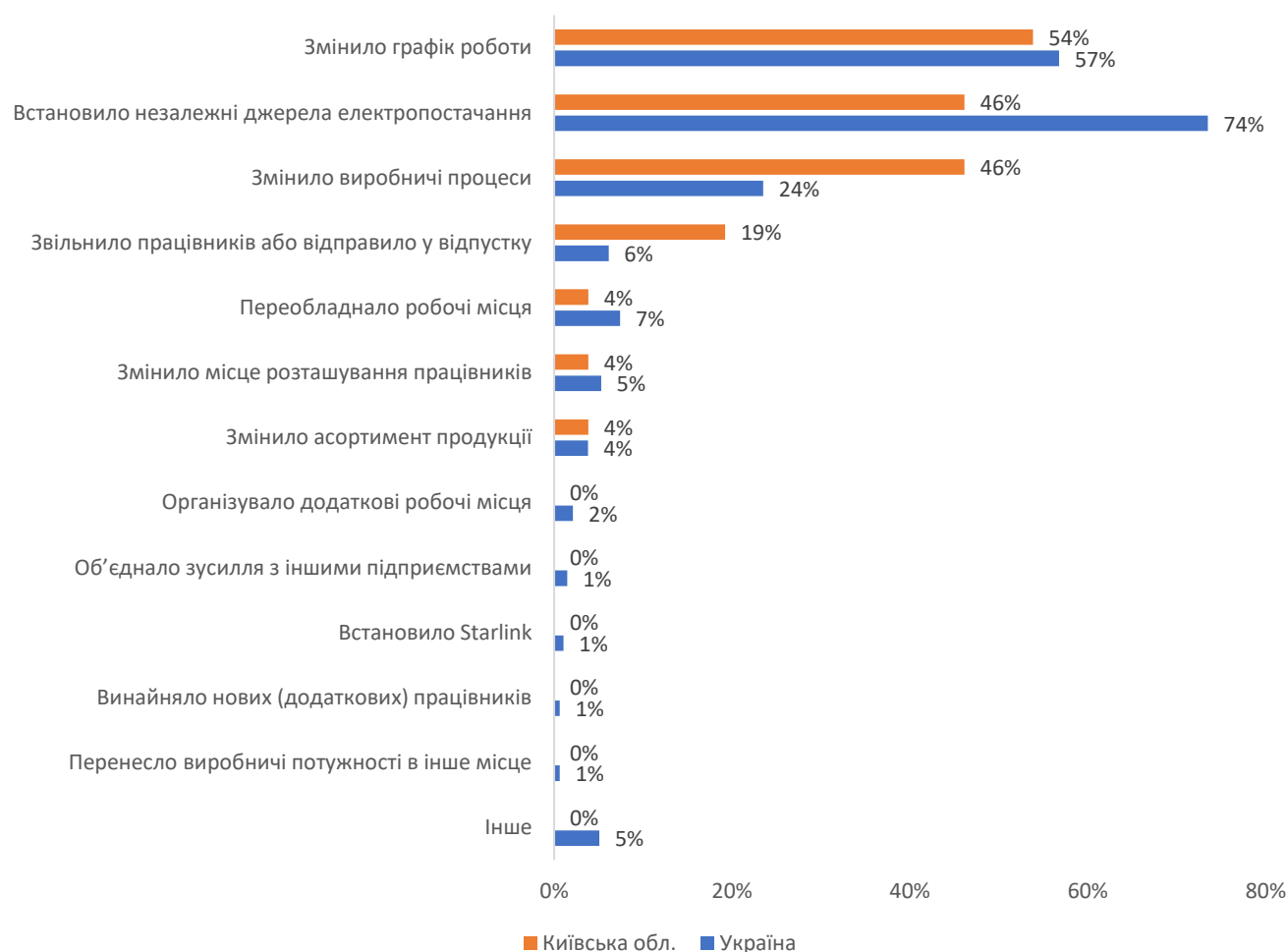
Під час восьмої хвили опитування промислові підприємства вперше мали змогу оцінити вплив проблем з електропостачанням на їхню діяльність. Отримані результати підтверджують, **що всі підприємства Київської області були змушені тимчасово призупиняти виробничі процес у листопаді 2022 (86% на рівні країни).** Однак під час відключень світла продовжували працювати 18% опитаних. Окрім цього, ще 25% підприємств не працювали 1-10% робочого часу, а 36% підприємств не працювали 11-25% часу. Найбільш критична ситуація була в 4% підприємств, які не працювали більше половини часу (51-100%). В середньому через відключення електроенергії підприємства Київської області втратили 18% загального обсягу робочого часу за листопад (21% на рівні країни).

Рис. 12. Вплив відключень електропостачання на роботу підприємств, % опитаних

В рамках опитування респондентам також було запропоновано вказати, як вони пристосовуються до відключень електропостачання. Підприємства Київщини найчастіше змінювали графік роботи – 54% опитаних (57% на рівні країни). На другій сходинці встановлення незалежних джерел електропостачання – 46% підприємств (на рівні країни найпопулярніший це захід – 74%). Також багато підприємств змінювали виробничі процеси – 46% опитаних в області (24% на рівні країни). Порівняно з усією країною, підприємства Київщини більш часто звільняли працівників або відправляли їх у відпустку через відключення електропостачання – 19% опитаних (6% на рівні країни).

Рис. 13. Яким чином підприємства пристосувалися до відключень електроенергії? (% опитаних)²

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

У Київській області серед опитаних у листопаді 61% підприємств (ті, хто зміг дати відповідь) були або є експортерами (58% на рівні України)³. Незважаючи на обстріли, усім експортерам вдалося в грудні продовжувати зовнішньоекономічну діяльність. 71% опитаних повідомили, що продовжують експорт і не припиняли (67% на рівні країни), а 29% - відновили експорт після припинення (18% по країні). Таким чином, в грудні були відсутні опитані експортери, які не змогли відновити продажі на зовнішні ринки (15% на рівні України).

² Респонденти мали можливість вибрати декілька варіантів відповідей, тому сума відповідей може перевищувати 100%.

³ Слід зауважити, що такий високий рівень залучення бізнесу до експортної діяльності також відображає особливості вибірки для опитування, яка, у першу чергу, відображає підприємства-представники виробничої промисловості.

Рис. 14. Вплив на експортну діяльність, вересень 2022 року (% опитаних експортерів)

Серед активних експортерів регіону в грудні зростала тенденція до скорочення обсягів експорту, а ситуація є гіршою ніж по країні в цілому. В грудні лише 8,3% експортерів регіону нарощували обсяги експорту, 66,7% не змінювали, а 25,0% – скорочували. Таким чином **індекс змін експорту становив -0,17** (показник для країни -0,11), хоча був -0,13 в листопаді. **Також погіршуються очікування щодо зростання експорту в короткостроковому періоді.** Якщо у жовтні індекс змін експорту становив 0,81, в листопаді 0,50, то в грудні вже лише 0,23. Однак в грудні показник це на рівні середнього показника для всієї країни. В підсумку, ракетні обстріли та відключення електроенергії хоча й вплинули на обсяги експорту, однак не змушували припиняти експортну діяльність.

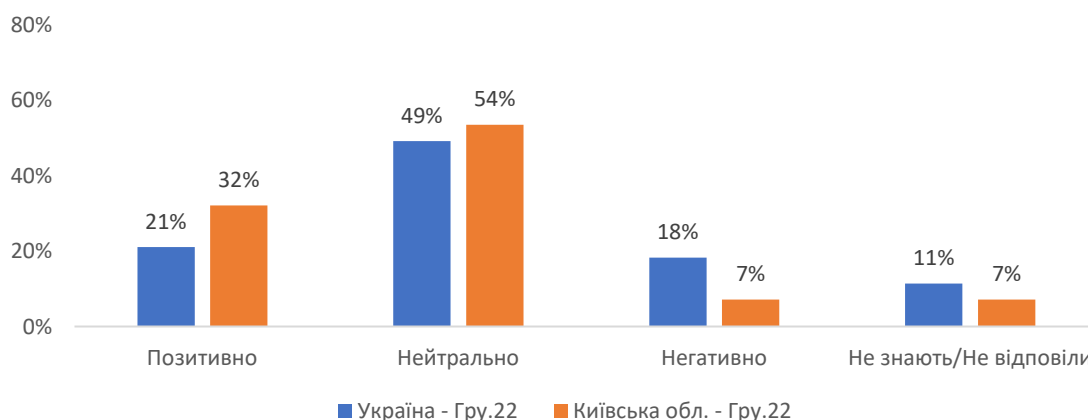
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

Підприємства Київської області частіше ставили позитивні оцінки державній політиці з підтримки бізнесу порівняно з усім бізнесом, опитаним у листопаді 2022 року. Так, частка керівників підприємств Київської області, які оцінили державну політику з підтримки бізнесу позитивно, склала 32%, що більше, ніж у середньому у всіх областях, охоплених цим опитуванням: 21%.

Нейтральних оцінок цієї політики у Київській області зафіксовано також дещо більше, ніж в загальній вибірці: 54% порівняно з 49%. При цьому бізнес Київщини рідше оцінює державну політику з підтримки бізнесу негативно та не відповідає на це запитання. Обидві частки опитаних в області у грудні склали по 7%, тоді як серед опитаних в усіх областях загалом – 18% та 11% відповідно.

Рис. 15. Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, грудень 2022 (% опитаних)

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

У цьому звіті представлено результати восьмого Нового щомісячного опитування підприємств «Український бізнес в умовах війни». Щомісячне опитування підприємств проводиться за допомогою поєднання декількох методів збору даних: самостійне заповнення онлайн-форми та особисте опитування представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми.

Насамперед, ІЕД розіслав українським підприємствам анкету цього опитування у вигляді онлайн-форми. Частина респондентів заповнили її самі. Також ІЕД через партнерів у регіонах організував опитування, у яких ці ж питання були поставлені представникам бізнесу інтерв'юерами, а відповіді респондентів були внесені до онлайн-форми. Завдяки цьому всі відповіді – і заповнені респондентами самостійно, і надані інтерв'юерам по телефону – були зібрані в одній базі даних. Після завершення опитування експерти ІЕД провели контроль та очищення даних і проаналізували відповіді.

У цьому опитуванні, зокрема, ми продовжуємо вивчати показники ділового клімату та кон'юнктури, які досліджує ІЕД у щоквартальних опитуваннях промислових підприємств у рамках проєкту «Ділова думка». Це, зокрема, показники які в числовому вимірі показують зміни місяць до місяця таких важливих для бізнесу показників, як обсяги виробництва та реалізації, обсяги експорту, запаси сировини та матеріалів, кількість нових замовлень та інших, а також очікування бізнесу щодо їх змін у наступні 3 та 6 місяців.

Такі індекси обчислюються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0, якщо він не змінився, і -1, якщо він зменшився, а результат балансом між позитивними та негативним відповідями. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів – на його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, на яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Для більш точного заміру на рівні мікроданих відбувається зважування кожної відповіді з урахуванням розміру підприємства за кількістю працюючих.

За допомогою таких індексів можна відстежувати динаміку змін цих показників, порівнювати їх у часі та швидко оцінювати загальний напрямок змін умов для ведення бізнесу та ситуації на підприємствах.

Польовий етап опитування тривав з 13 до 26 грудня 2022 року.

ВИБІРКА

У грудні 2022 року у Київській області було опитано 28 підприємств.

Серед них представлені підприємства від мікро- до великого розмірів (найчастіше – середні та великі). Усі підприємства представляють різні галузі промисловості, серед яких особливо виділяється харчова промисловість.

Додаток 1. Результати опитування в цифрах

Вибірка

Розподіл опитаних підприємств Київської області за розміром, %

Розмір	Частка
Мікропідприємства	4%
Малі	21%
Середні	39%
Великі	36%

Розподіл опитаних підприємств Київської області за галуззю, %

Розмір	Частка
Хімічна промисловість	14%
Машинобудування	14%
Деревообробна промисловість	4%
Харчова промисловість	29%
Виробництво тканин, одягу чи взуття	7%
Поліграфічна промисловість	4%
Інші виробництва	25%

Показники діяльності підприємств та ділового середовища

Показники діяльності підприємств та ділового середовища, індекси змін (грудень 2022)

	Вся Україна	Київська область
Виробництва	-0,14	-0,18
Очікуваних змін виробництва	0,23	0,17
Продажів	-0,14	-0,18
Очікуваних змін продажів	0,24	0,17
Експорт	-0,11	-0,17
Очікуваних змін експорту	0,23	0,24
Дебіторська заборгованість	-0,05	0,23
Очікуваних змін дебіторської заборгованості	-0,19	-0,27
Кредиторська заборгованість	-0,05	0,20
Очікуваних змін кредиторської заборгованості	-0,17	-0,23
Податкова заборгованість	-0,10	0,15
Очікуваних змін податкової заборгованості	-0,16	-0,24
Запаси сировини	-0,15	-0,25
Очікуваних змін запасів сировини	0,19	0,08
Запаси готової продукції	-0,40	0,28
Очікуваних змін запасів готової продукції	-0,27	0,00
Нових замовлень	-0,05	-0,18
Очікуваних змін нових замовлень	0,29	0,37
Кількість працівників	-0,08	-0,11

Очікуваних змін кількості працівників	0,00	0,18
Кількість працівників у вимушених відпустках	-0,20	0,00
Очікуваних змін кількості працівників у вимушених відпустках	-0,28	0,00
Кваліфіковані працівники	0,12	-0,15
Некваліфіковані працівники	0,05	-0,15
Оцінка фінансово-економічної ситуації	-0,24	-0,04
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,01	0,42
Оцінка ділового середовища	-0,28	-0,19
Очікувані зміни ділового середовища	0,01	0,48
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,21	0,27
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства у поточному місяці, порівняно із аналогічним періодом минулого 2021 року?	-0,74	-0,84